

U 72/2018 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv (engångsplastdirektivet)

I enlighet med 96 § 2 momentet i grundlagen skickas till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 28 maj 2018 till Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 13 juli 2018

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen

Konsultativ tjänsteman Taina Nikula

EUROPEISKA KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL DIREKTIV OM MINSKNING AV VISSA PLASTPRODUKTERS INVERKAN PÅ MILJÖN

1 Allmänt

Europeiska kommissionen gav den 28 maj 2018 ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön (COM(2018)340 final).

Förslaget är en av kommissionens åtgärder enligt EU:s plaststrategi (COM(2018)28 final) av den 16 januari 2018 och som bygger på EU:s handlingsplan för den cirkulära ekonomin (COM(2015)614 final).

2 Förslagets målsättning

Mängden plastskräp i haven ökar hela tiden, vilket utgör ett hot mot ekosystemen, den biologiska mångfalden, människors hälsa samt turismen, fisket och sjöfarten. Förslagets målsättning är att förhindra och minska vissa plastprodukters inverkan på miljön, speciellt den marina miljön, samt främja övergången till en cirkulär ekonomi.

Det föreslagna direktivet är en fortsättning på de nuvarande regelverken, såsom ramdirektivet om en marin strategi, avfallsdirektivet, förpacknings- och förpackningsavfallsdirektivet. Med direktivförslaget kompletterar man också andra åtgärder som siktar till att minska nedskräpningen av haven, till exempel direktivet om mottagningsanordningar i hamn för fartygsgenererat avfall och lastrester, och föreslagna begränsningar för mikroplaster och oxo-nedbrytbara plaster. Direktivförslaget främjar även genomförandet av FN:s globala mål för hållbar utveckling (SDG), i synnerhet när det gäller målen för hållbar konsumtion och produktion samt skydd av haven.

3 Förslagets innehåll

3.1 Huvudsakligt innehåll

I förslaget lägger kommissionen fram åtgärder för de tio engångsplastprodukter som oftast förekommer på Europas stränder och i havet, men också för förlorade och övergivna fiskeredskap.

De centrala åtgärderna är:

— Nationella mål fastställs för att avsevärt minska förbrukningen av engångsplastmuggar och plastförpackningar för färdigmat.

— Plast förbjuds i vissa produkter, för vilka det på marknaden finns alternativa produkter till överkomliga priser. Förbudet gäller bomullspinnar, bestick, tallrikar, sugrör, dryckesomrörare och ballongpinnar av plast.

— Krav på produktutformning fastställs för lock och korkar till dryckesförpackningar i plast.

— Märkningskrav förutsätts som visar hur avfallet ska bortskaffas, produktens negativa miljöeffekter och förekomsten av plast i produkten. Detta gäller luftballonger, våtservetter och sanitätsbindor

— Tillverkare åläggs skyldigheter att bidra till att täcka kostnaderna för avfallshantering och sanering samt informationskampanjer (s.k. utökat producentansvar). Detta rör livsmedelsbehållare (under vissa förutsättningar) och emballage, dryckesbehållare och muggar, tobaksvaror med filter, våtservetter, ballonger, tunna plastkassar och fiskeredskap.

— Ett särskilt insamlingsmål fastställs för engångsplastflaskor.

— Konsumenterna ska informeras om de negativa effekterna av nedskräpning från plast för engångsbruk och fiskeredskap.

3.2 Detaljerat innehåll

Nedan granskas de centrala förslagen med hänvisning till punkterna i direktivförslaget. Förutom fiskeredskap i plast avser nedanstående skyldigheter, som gäller medlemsstaten, alltid plastartiklar för engångsbruk.

I **artikel 1** i direktivet regleras **målsättningen**. Målet med direktivet är att förhindra och minska den inverkan som vissa plastartiklar för engångsbruk och fiskeredskap innehållande plast har på miljön och människors hälsa samt främja övergången till en cirkulär ekonomi med miljövänliga och innovativa affärsmodeller, produkter och material, och därigenom bidra till en effektivt fungerande inre marknaden.

I **artikel 2** i direktivet fastställs direktivets tillämpningsområde. Direktivet tillämpas på vissa plastartiklar för engångsbruk, vilka specificeras och definieras i förslagets bilaga (punkterna A—G), liksom på fiskeredskap som innehåller plast. Till exempel sugrör för medicinskt ändamål och luftballonger tänkta för industriell användning omfattas inte av förslagets tillämpningsområde. Med livsmedelsförpackningar avses kärl, t.ex. askar med och utan lock, i vilka man förvarar livsmedel avsedda för direkt konsumtion antingen på plats eller för medtagning utan ytterligare tillagning, såsom livsmedelsförpackningar som används för snabbmat, med undantag av dryckesförpackningar, förpackningar och emballage som innehåller tallrikar och mat.

Artikel 3 i direktivet innehåller direktivets **definitioner**. I artikeln ges definitioner för bl.a. plast, plastartiklar för engångsbruk och fiskeredskap samt tillverkare, vilka ska tillämpas på bestämmelserna gällande åtgärder för att minska förbrukningen, produktkrav och tillverkarens utvidgade ansvar. Med ”plast” avses ett material bestående av en polymer i den mening som avses i artikel 3.5 i Reach-förordningen (EG) nr 1907/2006 till vilken tillsatser eller andra ämnen kan ha lagts till och som kan användas som huvudsaklig strukturkomponent i slutprodukter, med undantag för naturliga polymerer som inte har modifierats på kemisk väg. Med ”plastartikel för engångsbruk” avses en produkt som helt eller delvis består av plast och som inte har utformats, konstruerats eller släppts ut på marknaden för att under sin livscykel återanvändas flera gånger genom att återfyllas eller återanvändas för samma ändamål som den utformades för. Med ”fiskeredskap” avses alla föremål eller redskap som används inom fiske och vattenbruk som inriktar sig på eller fångar marina biologiska resurser eller som flyter på havsytan och används i syfte att dra till sig och fånga sådana marina biologiska resurser. Med ”utsläppande på marknaden” avses det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden. Med ”tillverkare” avses alla fysiska och juridiska personer som, oavsett försäljningsmetod (inbegripet distansavtal) släpper ut plastartiklar för engångsbruk eller fiskeredskap som innehåller plast på marknaden, utom personer som utför fiskeverksamhet.

Enligt **artikel 4** ska medlemsstaterna sex år efter sista datum för införlivande av direktivet i den nationella lagstiftningen, vidta nödvändiga åtgärder för att på ett betydande sätt minska **förbrukningen** av *livsmedelsförpackningar och dryckesmuggar* (del A i bilagan). Dessa åtgärder kan omfatta nationella mål för minskad förbrukning, åtgärder som säkerställer att återanvändbara alternativ till produkterna i fråga tillhandahålls slutkonsumenterna vid försäljningsstället för att exempelvis säkerställa att plastartiklar för engångsbruk inte erbjuds slutkonsumenterna kostnadsfritt vid försäljningsstället. Alternativen kan variera beroende på produkternas inverkan på miljö. Kommissionen får anta en genomförandeakt vari metoden för beräkning och verifiering av den betydande minskning av förbrukningen fastställs.

I **artikel 5** regleras medlemsstaternas **skyldighet att förbjuda utsläppande av** sådana plastartiklar för engångsbruk på marknaden, för vilka det finns alternativ på marknaden. Förbudet gäller följande plastartiklar för engångsbruk (del B i bilagan): *bomullspinnar, bestick, tallrikar, sugrör (med undantag för medicinsk användning), dryckesomrörare och luftballongspinnar*.

Artikel 6 i direktivet gäller **produktkrav** och i den förutsätts att medlemsstaterna säkerställer, att *dryckesförpackningar* som hör till plastartiklar för engångsbruk (del C i bilagan) kan endast släppas ut på marknaden om deras kapsyler och lock som till en betydande del är gjorda av plast förblir fästa vid behållaren under produktens hela tilltänkta användningsfas. Kommissionen begär europeiska standardiseringsorgan att ta fram harmoniserade standarder som ska iakttas.

I **artikel 7** i direktivet förutsätts att medlemsstaterna säkerställer, att de *våtserverter, sanitetsbindor och tamponger som används i hushåll och inom industrin samt ballonger avsedda för konsumenter* (del D i bilagan) som släppts ut på marknaden, **bär en framträdande** och outplånlig märkning som informerar om ett eller flera av följande: lämpliga bortskaffandesätt för produkten eller bortskaffandesätt för produkten i fråga som bör undvikas, de negativa miljöeffekterna av nedskräpning eller annat olämpligt bortskaffande av produkterna och förekomsten av plast i produkten. Syftet är bland annat att undvika att dessa produkter sköljs ned i avloppet och informera konsumenterna om hur osaklig behandling av avfallet möjligen påverkar nedskräpningen av haven. Kommissionen får anta en genomförandeakt rörande detta senast ett år före sista datum då direktivet ska införlivas i den nationella lagstiftningen.

Artikel 8 rör **utökat producentansvar**. Medlemsstaterna ska säkerställa att system för utökat producentansvar införs för *fiskeredskap som innehåller plast* och för följande plastartiklar för engångsbruk: *förpackningar för färdigmat och -omslag, dryckesförpackningar (såsom dryckesflaskor inkl. korkar och lock), muggar, ballonger, tobaksprodukter med filter och filter som används med tobak, våtserverter samt tunna bärplastkassar* (del E i bilagan). På systemen ska tillämpas det de allmänna minimikraven för utökat producentansvar som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG (avfallsdirektiv). Förutom de kostnader för insamling av avfall och dess efterföljande transport och behandling av ovan nämnda produkter ska tillverkarna även ansvara för kostnaderna för att städa upp skräp och kostnaderna för de medvetandehöjande åtgärder som avses i artikel 10. Tillverkare av fiskeredskap som innehåller plast ska täcka kostnader som har lämnats in till lämpliga mottagningsanordningar i hamn i enlighet med unionslagstiftningen om mottagningsanordningar i hamn eller till andra motsvarande insamlingssystem som inte omfattas av unionslagstiftningen om mottagningsanordningar i hamn samt deras efterföljande transport och behandling. Tillverkarna ska också täcka kostnaderna för de medvetandehöjande åtgärder som avses i artikel 10.

Artikel 9 i direktivet ålägger medlemsstaterna att före 2025 uppnå minimimålet på 90 viktprocent för **separat insamling** av *engångsflaskor* i plast (del F i bilagan). För att uppnå detta

mål bör medlemsstaterna bland annat införa pantsystem, eller fastställa mål för separat insamling för relevanta system för utökat producentansvar.

Artikel 10 rör **medvetandehöjande åtgärder**. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att öka medvetenheten om effekterna av nedskräpning och annat olämpligt bortskaffande av dessa produkter och fiskeredskap som innehåller plast på miljön, i synnerhet på den marina miljön samt om tillgängliga återanvändningssystem och avfallshanteringsalternativ för dessa produkter. Kravet rör alla nämnda produkter i direktivet förutom förbjudna produkter enligt artikel 5 (del G i bilagan).

Artikel 11 gäller **samordning av åtgärder**. I artikeln fastställs medlemsstaternas skyldighet att samordna åtgärder för genomförande av direktivet och de ska säkerställa att åtgärderna överensstämmer med åtgärdsprogrammen för havsstrategierna (i Finland havsvårdsplanen), avfallsplaner och avfallsförebyggande program samt mottagnings- och hanteringsplaner för avfall som genomförs enligt unionslagstiftningen för hantering av avfall från fartyg. De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att införliva och genomföra artiklarna 4—9 ska vara förenliga med unionens livsmedelslagstiftning i syfte att säkerställa att livsmedelshygienen och livsmedelssäkerheten inte äventyras.

Genom **artikel 12** i direktivet genomförs **Århuskonventionen** i fråga om tillgång till rättskydd. Allmänheten och medborgarorganisationer ska kunna begära att få undersöka lagligheten av beslut, åtgärder eller försummelser som medlemsstaterna gjort med stöd av direktivet.

Information om övervakning av genomförandet regleras i **artikel 13** i direktivet. Medlemsstaterna ska skapa en datamängd som innehåller data om de produkter som begränsas enligt artikel 4 och om åtgärder gällande dem. Dessa data ska uppdateras årligen. Datamängderna ska om möjligt kunna skapas enligt Europaparlamentets och rådets förordning 2007/2/EG om upprättande av en infrastruktur för rumslig information i Europeiska gemenskapen (Inspire). Europeiska miljöbyrån hjälper medlemsstater i denna uppgift. Europeiska miljöbyrån bör ha regelbunden tillgång till dessa data och publicerar regelbundet en allmän översikt på basis av medlemsstaternas insamlade data. Kommissionen får anta genomförandeakter som fastställer formatet för datamängderna och informationen.

Enligt **artikel 14** ska medlemsstaterna fastställa **sanktioner** för brott mot nationella bestämmelser som utfärdats med stöd av direktivet.

I **artikel 15** fastställs ramarna för kommande **utvärderingar av och översyner** över direktivet. Den första utvärderingen ska genomföras sex år efter att direktivet har införlivats i den nationella lagstiftningen. Kommissionen ger en rapport om de huvudsakliga resultaten av utvärderingen. I rapporten utvärderas även behovet att se över bilagan, möjligheten att fastställa bindande kvantitativa unionsmål för minskad förbrukning av plastartiklar för engångsbruk samt beakta de vetenskapliga och tekniska framsteg som har gjorts (t.ex. inom biologisk nedbrytning) med tanke på avveckling av begränsningarna.

I **artikel 16** i direktivet föreskrivs om kommittéförfarandet. Kommissionen biträds av en kommitté som inrättas enligt avfallsdirektivet. Genomförandeakter godkänns i enlighet med kommittéförfarandet.

Medlemsstaterna ska enligt **artikel 17 sätta i kraft** den lagstiftning och de administrativa föreskrifter som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast två år efter ikraftträdandet av direktivet. Begränsningar rörande utsläppande på marknaden (artikel 5) och produkternas märk-

ningskrav (artikel 7) bör tillämpas två år efter ikraftträdandet av direktivet, medan bestämmelserna om produktkrav enligt artikel 6 ska tillämpas tre år efter ikraftträdande av direktivet.

Tabell: Föreslagna åtgärder för olika plastgrupper

	Minskad förbrukning	Marknadsbegränsningar	Krav på produktutformning	Märkningskrav	Utökat producentansvar	Mål för separat insamling	Medvetandehöjande åtgärder
Livsmedelsförpackningar	X				X		X
Muggar	X				X		X
Bomullspinnar		X					
Bestick, tallrikar, omrörare, sugrör		X					
Ballongpinnar		X					
Ballonger				X	X		X
Påsar och förpackningar					X		X
Dryckesbehållare samt kapsyler och lock till dessa			X		X		X
- Dryckesflaskor			X		X	X	X
Filter för tobaksprodukter					X		X
Sanitetsprodukter:				X	X		X
- Våtservetter				X			X
- Sanitetsbindor				X			X
Tunna plastbärkassar					X		X
Fiskeredskap					X		X

3.3 Rättslig grund

Förslagets rättsliga grund är artikel 192.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (miljö). Direktivet godkänns enligt normalt lagstiftningsförfarande.

3.4 Subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen

Förslaget är enligt kommissionen förenligt subsidiaritetsprincipen, eftersom att nedskräpningen av haven överskrider statsgränserna och de stater som delar dessa havsområden och insjöområden inte kan på egen hand hantera detta. Nedskräpningen av haven kan endast förhindras och minskas på ett effektivt sätt genom en politisk approach på EU-nivå. Medlemsstaternas olika målnivåer och åtgärder kan hota en fungerande inre marknad. Avseende vissa åtgärder ger förslaget medlemsstaterna en viss flexibilitet. Medlemsstaterna har bland annat en omfattande prövningsrätt vid beslut om nationella åtgärder.

Direktivförslaget bygger på beräkningar, i vilka man bedömt hur mycket plastartiklar för engångsbruk och fiskeredskap som innehåller plast som hittas på Europas stränder. Enligt kommissionen är beräkningarna den bästa indikatorn på miljöpåverkningarna samt de sociala och ekonomiska konsekvenserna. De föreslagna åtgärderna riktas mot de tio mest upphittade plastartiklarna för engångsbruk. Deras andel är 86 procent av alla plastartiklar för engångsbruk som ingår i beräkningarna, medan deras andel av allt havsskräp är 43 procent. En reglering av alla plastartiklar för engångsbruk vore inte proportionerlig i förhållande till ett eventuellt mervärde. Det skulle orsaka onödiga kostnader och onödig börda för medlemsstaterna.

4 Förslagets konsekvenser

Bedömning av förslagets konsekvenser visas i en tredelad konsekvensbedömning (SWD(2018)254 final — delar 1—3, SWD(2018)255 final sammanfattning). Kommissionen har analyserat konsekvenserna i förhållande till flera genomförandealternativ. Konsekvensbedömningen gäller i huvudsak på EU-nivå och några regionala konsekvenser beaktas knappt alls. Kommissionen har under beredningen ordnat intressegruppsmöten samt ett öppet samråd (SWD(2018)257 final sammanfattningsrapport om samråd).

Direktivförslaget bygger på den information om förekomst av plastskräp som hamnar på stränder som Joint Research Centre (JRC) vid kommissionen samlat in. Enligt kommissionen är 85 procent av skräpet som hittas på Europas stränder plast. Hälften av skräpet är plastartiklar för engångsbruk som kastas bort efter en kort användningsfas. 27 procent av skräpet är övergivna, borttappade eller på annat sätt bortkastade fiskeredskap. Helsingforskommissionen för skydd av Östersjöområdets marina miljö HELCOM har till JRC sänt ett unifierat informationsmaterial om strandskräp i Östersjöområdet (med undantag av Ryssland) som samlats in i samband med det så kallade SPICE-projektet som genomfördes till stöd för havsstrategidirektivet.

4.1 Konsekvenser för lagstiftningen

Genomförandet av förslaget förutsätter en ny nationell lagstiftning samt ändringar åtminstone i avfallsslagen (646/2011), statsrådets förordning om avfall (179/2012) och statsrådets direktiv om förpackningar och förpackningsavfall (518/2014). Ovan nämnda lagar ändras för närvarande för att genomföra avfallsdirektivet som godkändes i maj 2018.

4.2 Ekonomiska konsekvenser

Kommissionen bedömer att man med hjälp av förslaget kan undvika miljöskador för 22 miljarder euro fram till 2030. Efterlevnaden av bestämmelserna medför enligt bedömningen företagen kostnader på cirka 2 miljarder euro och för avfallshanteringen 510 miljoner euro. Konsumenterna skulle spara cirka 6,5 miljarder euro, men det skulle orsaka dem en aning besvär. De uppskattade besparingarna uppstår när man övergår från engångsprodukter till mer beständiga produkter. Som ytterligare åtgärder kan man införa pantsystem, eller motsvarande system, med vilket man betydligt minskar nedskräpning av haven till rimliga extra kostnader (ca 1,4 miljarder euro). I fråga om fiskeredskap påförs branschen kostnader om cirka 0,16 procent av intäkterna.

Enligt statsrådets preliminära bedömning kommer förslaget att något öka kostnaderna för olika aktörer i Finland. Kostnaderna kommer främst från produkternas prisökning för konsumenter och avfallsproducenter. Däremot kommer förbrukningen och produktionen att öppna möjligheter för finsk produktutveckling och kompetens till exempel för plastersättande material.

4.3 Administrativa konsekvenser

Enligt statsrådets preliminära bedömning kommer förslaget att öka företagens och myndigheternas administrativa börda speciellt på grund av lagar om nya åtgärder rörande producentansvar. Arbetsmängden för tillsynsmyndigheten för producentansvar (Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland) uppskattas öka med minst 2 årsverken. Insamling av data om genomförandet av minskningsåtgärder enligt artikel 4 kräver att ett helt nytt uppföljningssystem skapas.

4.4 Miljökonsekvenser

Enligt kommissionens bedömning kommer genomförandet av direktivförslaget betydligt minska nedskräpning av haven. För plastartiklar för engångsbruk är minskningen enligt beräkningar cirka hälften. Före 2030 skulle man för plastartiklar för engångsbruk spara 2,6 miljoner koldioxidekvivalentton.

Kommissionen har valt strandskräp som grund till förslaget. Med strandskräp avses skräp som hamnat på stranden direkt eller med hjälp av luften eller vatten. Strandskräp är för närvarande det enda nyckeltal som generellt gäller plastskräp som man i viss mån börjar ha information om i varje medlemsstat. Enligt en bedömning av Finlands miljöcentral är det tydligt att de data som JRC samlat in om strandskräp i EU bara är riktgivande. Det som påverkar slutresultatet är vilken typ av stränder som är med i bedömningen. Exempelvis av de stränder som var med i Finlands uppföljning fanns en stor del i städerna. HELCOM har uppskattat att endast 15 procent av allt havsskräp finns på stränderna. Ytterligare 15 procent flyter under ytan och resten sjunker ned till botten. På så vis kan strandskräp i princip ge en fel bild av nedskräpningen av haven. En minskning av plast är dock viktigt, eftersom stora plastskräp som hamnar i vattnen och bryts ner också är en källa till mikroplast.

Utsläppskällor för skräp i Östersjön är rekreationsanvändning av hav och stränder (bl.a. turism), belastningen av åar, förbiledning och spillvatten från vattenreningsverk, dagvatten, bygande, båt- och fartygstrafik, fiske samt dumpning av skräp.

Enligt uppföljningar av strandskräp i Finland (2012—2017) är största delen av skräpet längs havsstränderna plast. Plastartiklar för engångsbruk utgör cirka 27 procent av skräpet och gäller i huvudsak livsmedel, drycker och tobak. Fiskeredskapens andel av strandskräpet är i genomsnitt 8 procent.

Genomförandet av direktivet främjar ibruktagandet av material som ersätter plast och andra konsumenternas vanor, vilket främjar den cirkulära ekonomin.

5 Ålands ställning

Huvudmålet för förslagen är miljöskydd, som enligt 18 § 10 punkten i Ålands självstyrelselag (1144/1991) hör till Ålands landskap lagstiftningsbehörighet.

6 Behandling av förslaget i Europeiska unionens organ

Behandlingen av förslaget inleddes den 8 juni 2018 i rådets miljöarbetsgrupp. Förslaget presenteras i miljørådet den 25 juni 2018. Enligt preliminära uppgifter har Österrike, som inleder sin ordförandeperiod i rådet den 1 juli 2018, som mål att snabbt främja behandlingen av för-

slaget och börja trepartsförhandlingar med Europaparlamentet och rådet redan i slutet av hösten 2018.

I Europaparlamentet ansvarar miljöutskottet (Envi) för behandlingen av ärendet. Som rapportör fungerar Frédérique Ries (ALDE, BE).

7 Nationell behandling av förslaget

För nationell behandling av kommissionens förslag har man inrättat en expertgrupp mellan centrala ministerier och företrädare för intressentgrupper.

Utkastet till skrivelsen har behandlats i EU-miljösektionen (EU 23) som lyder under kommittén för EU-ärenden i ett skriftligt förfarande.

8 Statsrådets preliminära ståndpunkt

Statsrådet anser det viktigt att ingripa i nedskräpningsproblemet och att kommissionens förslag är aktuellt. Engångsansvändningskulturen och miljönedskräpningsen, speciellt av haven och den övriga marina miljön, är ett problem som det är nödvändigt att hitta lösningar till. Statsrådet betonar dock, att ovan nämnda utmaningar är globala och därför måste man också diskutera lösningar på globalt nivå. Direktivet kan främja att plastartiklar för engångsbruk försvinner från marknaden och att de ersätts med antingen nya eller alternativa råvaror samt att beteendet förändras. Nya ersättande lösningar utvecklas för närvarande, även om deras potential och effekt ännu inte är helt kända. Det finns en växande efterfrågan på material som ersätter plast, till vilka finska forskningsinstitut och företag för närvarande utvecklar lösningar. Plastutmaningen förutsätter lösningar, som man även riktat in sig på i Finland — bland annat utvecklas en nationell vägkarta för plast.

Statsrådet anser att ett produktinriktat tillvägagångssätt är motiverat, men riktar ändå uppmärksamheten på valet av produkter och effektiviteten. Lagstiftningsförslaget beaktar egentligen inte skillnader mellan medlemsstater eller mellan havsområden och insjöområden. Plaster är också Finlands största källa till strandskräp, men den valda gruppen på tio produkter representerar inte helt det skräp som vanligtvis hittas på Finlands stränder.

Statsrådet uppmärksammar definitionen av plast och plastartiklar för engångsbruk (artikel 3). Det är viktigt att definitionerna är tydliga. Definitionen av plastartiklar för engångsbruk i fråga om fiber- och cellulosabaserade produkter, är dock otydlig. Det är viktigt, att fiber- och cellulosabaserade produkter med bara en liten mängd plastbeläggningar som deras funktionalitet förutsätter, lämnas utanför direktivets tillämpningsområde. Också definitionen för fiskeredskep kan tolkas på olika sätt och behöver förtydligas. Dessutom är det viktigt att försäkra att kommissionen och medlemsstaterna har en gemensam förståelse för vad man avser med plastartiklar som finns listade i bilagan.

Statsrådet stöder att man ställer upp mål avseende minskning av förbrukning och att åtgärderna genomförs nationellt (artikel 4). Gällande genomförandet finns dock obesvarade frågor t.ex. vad som anses vara en betydande minskning av förbrukning enligt direktivet och hur denna minskning i praktiken beräknas och verifieras, hur jämförelseåret väljs och hur man beaktar redan vidtagna åtgärder.

Statsrådet anser att förbudet mot att släppa ut produkter på marknaden (artikel 5) som en effektiv åtgärd som också främjar produktutveckling samt tillträde av redan utvecklade ersättande produkter till marknaden. Genomförandet av förbuden faller enbart på medlemsstaternas ansvar. Statsrådet anser att det lönar sig att utforska möjligheten att införa förbud genom akter

på EU-nivå i stället för nationella akter, varvid direktivet även bättre stöder målsättningen för en enhetlig och fungerande inre marknad.

Statsrådet anser att genomförandet av förslag (artikel 8) rörande utökat producentansvar är i viss mån utmanande. Inrättande av system ligger på medlemsstaternas ansvar. Nationella system skulle till vissa delar vara olika, även om de ska överensstämja med de nyligen godkända minimikraven för producentansvar i avfallsdirektivet. Genomförandet av direktivet är bara i början. Detta kan utgöra en utmaning för miljömålen och den inre marknadens funktionalitet. I Finland omfattas förpackningar redan nu av producentansvaret. Förslaget skulle föra med sig lite mera ansvar för producenterna, bl.a. städning av skräp på stränderna och behandling av insamlat skräp. Producentansvarssystemet skulle utvidgas till att förutom förpackningar även gälla bland annat cigarettfömpar, våtservetter, ballonger och engångsskär samt fiskeredskap som innehåller plast. Ballonger och engångsskär kan på basis av sitt material lämpa sig för nuvarande separata insamlingssystem, men för cigarettfömpar och våtservetter skulle producentansvaret enligt preliminära bedömningar närmast betyda kostnadsansvar för insamling och avfallshantering samt städning av nedskräpning. Fördelning av kostnadsansvaret för nya produktgrupper inom ramen för producentansvaret skulle vara utmanande och särskilt utmanande i fråga om kostnaderna för att rengöra hav och stränder på strandskräp. Statsrådet konstaterar att det för dessa avfall vore bra att bedöma och överväga alternativ, där man reglerar produktansvaret på EU-nivå, såsom man gjort för elektronikskrot, skrotfordon samt batterier. Det är viktigt att säkerställa att producentansvarssystemets principer är rimliga, transparenta och rättvisa. Statsrådet föreslår också att man diskuterar nya produkter inom ramen för ovan nämnda producentansvar samt bedömer ett enklare alternativt förfarande, som till exempel avtal mellan myndigheter och branscher, där producenten betalar staten ett separat belopp för förebyggande av nedskräpning och rengöring istället för att efterleva producentansvarssystemet.

Statsrådet betonar att producentansvarsregleringen fortfarande inte i tillräcklig hög grad tar i beaktande problem som den växande internationella distansförsäljningen orsakar producentansvarssystemen och deras ekonomiska lönsamhet.

Statsrådet konstaterar att det för engångsplastflaskor redan finns ett pantsystem som uppfyller det föreskrivna returneringsmålet på 90 procent (artikel 9).

Statsrådet anser att säkerställandet av allmänhetens rätt till tillgång av rättslig prövning (artikel 12) är ett viktigt mål. Bedömningen av förslaget i den fortsatta behandlingen ska emellertid tydliggöra vad man avser med ”beslut, handlingar och underlåtenhet” i detta samband och vad de riktas mot.

Statsrådet ser det som viktigt att följa genomförandet (artikel 13) samt utvärderingen och översynen av direktivet (artikel 15). För uppföljningen är det viktigt att den kan genomföras enhetligt och så lätt som möjligt med hjälp av aktuella uppföljningssystem.

Enligt statsrådet är den föreslagna tidsramen på 24 månader för att införliva direktivet i den nationella lagstiftningen och tidsramarna för att tillämpa dess krav tillräckliga, förutom vad gäller skyldigheterna rörande producentansvar. För utveckling av producentansvarssystem ska reserveras tillräckligt med tid för att garantera systemens funktionalitet.

Statsrådet anser att kommissionens rättsgrund (artikel 192.1 i FEUF (miljö) är ändamålsenlig.